

ÚLOHA ŽEN V RUSKÉ REVOLUCI

KDYŽ sesazený car ruský, podepsal svoji abdikaci, podal jí kozáckému poslanei dumy, zástupci zvláštní kasty národa, která po celé generace obhajovala ruské poměry a která ve své slepé oddanosti panovníku byla často nástrojem pro potlačování a hnětení lidu, jsou vždy nejspolehlivější oporou trůnu. A když pak připomeneme si, že tato scéna udála se v Pskově, druhdy městské republice svobodných Rusů, které Romanovi připravili o jejich práva, a že na pozdrav nové ruské svobodě rozhoupaly se zvony památného Kremle, které často oslavovaly narození synů Ruriků, pochopíme, jaký velký převrat stal se v ruské říši.

Není tomu příliš dávno, co slavný ruský básník Lermontov, označil svoji vlast jako zemi otroků a zemi pánů. Ve chvíli, kdy dým bitvy za svobodu se doposud nerozptýlil, můžeme pohlednouti zpět a učiniti si představu o tom, jak zápas byl veden a jak důležitým bylo v něm velké vítězství. Nahlédneme-li do historie tohoto velkého ruského zápasu za svobodu, sledujeme, že ženy hrály v něm značnou úlohu, daleko větší, než v kterémkoliv převratu v jiných zemích.

Protest proti násilí a bezpráví pronesly ruské ženy již před staletím. Na počátku minulého století ženy bojovaly a umíraly v řadách vzburčených se kozáků. V roce 1819 devětatnáct žen bylo veřejně zbičováno na veřejných tržištích a mnohé z nich ubíty byly knoutou. Žádná z nich ale nepožádala o milost. O několik let později, když sedm tisíc nevolníků odsouzeno bylo pro neposlušnost k vyhnanství na Sibiř, bylo sledováno, že více jak dvě třetiny z nich jsou ženy. Ženy nalézaly se v předpětí revolvy v Novgorodě a po podobném povstání v Sebastopolu tři sta a pětasedmdesát žen bylo odsouzeno k smrti.

Když ruské ženy vstoupily do velkého zápasu za osvobození, nebylo všeobecného porozumění pro tento velký zápas. Je sice pravdou, že na severu Ruska nalézaly se osady, kde silně zakořeněno bylo náboženství, že půda má náležeti těm, kteří ji obdělávají, ale jiné nebylo pochopení pro osvobozovací snahy. Byla sice promlouána proctivě, že nadejde den, kdy velký car rozdělí pozemky mezi poddane, ale nic nebylo učiněno, aby uspíšil se vývoj událostí.

Bylo třeba zahájit především vzdělávací propagandu. Ale vláda zahájila tažení proti pravdě a světu a potírala všechny tyto snahy s tyraní bezpříkladnou. A byla to ruská žena, která měla od vahu hleďetí statečně smrti v tváři a nedala se odvrátiti od práce, kterou považovala za nutnou a blahodárnou. "Byla to doba," praví spisovatel Stepniak, "kdy mladé dívky s dětským nevinným úsměvem posílaly byly v tisících tam, kde nebylo žádné naděje a odkud nebylo žádného návratu."

Nihilism uznával stejná práva žen s muži, ježto žena vydávala se v stejné nebezpečí v zápasu o tuto práva. A dlužno doznati, že revoluce přinesla ženě v té době byly úspěšnější ve svém podnikání, než muži. Podílely se ve velkém množství ve všech počinech revolučních a jevíly odvahou, jež byla obdivuhodnou. Tisíce žen vrženo bylo do žalářů a tisíce jich bylo posláno na Sibiř. A nutno pamatovati, že byly to ženy s pozoruhodným vzděláním, které stály v čele velkého revolučního zápasu.

Modrooká zlatovláska, Sofia Petrovskaja, je jednou z nejznámějších postav ruských revolučních dob. Její děd byl ministrem veřejného vyučování a její strýc, generál Perovský, byl vojákem, který usmrtil tisíce lidí v střední Asii a připravil jejich země k říši carovů. Její otec byl guvernérem Petrohradu. Byl to bezcitný muž, který svoji brutalitu zanesl i do rodiny své.

Když Sofii bylo patnáct let, přehla z domova, ostříhala si vlasy a vstoupila do kroužku žen, které

obětovaly svoje životy velkému úkolu o otevření světlejších obzorů ruským nevolníkům a dělníkům. Sofia pracovala v úkolu tomto vytrvale. Často přišla do styku s policií, byla vězněna, bita a pronásledována, ale to nikterak nedovědlo v ní ochladiti zápal nadšení pro práci, kterou vyvolila si za svůj životní úkol. Aby unikla policii, byla nucena se přestrojovati a pracovati jako horník v uhelných polích Doneckých anebo jako dělník na Volze. Bylo v té době mnoho revolucionářů, kteří trávili čas kouřením cigaret a popijemím čaje a uvažování o tom, co by mělo se vykonati.

Sofie ale k takovým nenáležela. Vrhla se do zápasu s nadšením a s odhodláním. Slabá tato dívka měla velký vliv na dělníky. Tito oddáni byli jí tak, že byli ochotni následovati ji všude. Sofia Petrovskaja byla nepochybně vůdkyní pokusu o usmrcení v Moskvě Alexandra Druhého, který selhal. Nebyla jedinou ženou, které stály v čele revolučního hnutí. V roce 1874 Janabě Pahlen, tehdy ministr spravedlnosti, prohlásil v úřední zprávě: "Mezi revolucionáři nalézá se mnoho žen, ba i mladých děvčat, které úspěšně spolupracují, aby polovinu Ruska zrovnaly sítí revoluční organizací."

V třinácti středních agitací, o kterých zmiňuje se ve své zprávě, pět nalézalo se výhradně v rukou žen, zatím co ženy podílely se v práci všech jich. Mezi těmito revolucionářkami jmenoval zvláště Subotina, Zvetkovou, Andrijevnu Okremenkovu a Breškovskou. Tato poslední jmenovaná, známá pod jménem "babička ruské revoluce", je jedinou, jež po mnohém utrpení a žalování dočkala se vítězství ruské revoluce. Osvobozena od svých okovů, přivezena byla ze Sibiře a uvítána s velkou slávou před nedávnem v Petrohradě.

Mnohé z těchto žen přišly z nejvyšších společenských kruhů. Mnohé z nich byly dcery carských kancléřů a generálů. Vzdaly se všech svých rodinných pásek a vřad, opustily bohatství a obětovaly všechno, ba i svoje životy za to, co lidstvu je nejdražšího. Mnohé z nich opustily své nádhery a pohodlí a šly do vesnic, aby konaly tu apoštolskou práci mezi venkovany. Tyto tiehě pracovníce, o kterých nedořídali se svět, poněvadž nepodílely se na okázalých podnicích, vykonaly nejméně pro přitomnou transformaci Ruska.

Nezdar ruské revoluce v letech 1905 až 1907 neodvrátil upřímně Rusy od dalších pokusů. Chladné kobky žalářů nedovědly selhání jejich nadšení. Vůdci revoluce oznámili, že je třeba pokračovati vytrvale v práci věčného a vzdělávacího a tu opět ženy v této obětavé práci hrály důležitou roli. Celý program revolučního hnutí byl změněn. Bylo uznáno, že místo šíření postrašeni mezi vládnoucími třídami je třeba pracovati pro kulturní povznesení lidu.

Práce za účelem povznesení zahájena byla ve vrstvách nejspodnějších, tam, kde panovala tma největší. Řada žen opustila svoje rodiny, svoje domovy a šla pracovati mezi lid. Opustila život v pohodlí a blahobytu a šla tak jako lidé vrstev nejspodnějších. Bylo třeba takové změny způsobu života, aby lid nabyl k této pracovnímu důvěry.

Práce těchto statečných Rusů a Rusek, které šli mezi lid, byla zcela dobrovolnou a neplacenou. Místní autority poskytovaly jim asi deset rublů měsíčně, což stačilo jenom k udržení těla a duše pro hladově. Z těchto žen, tak upřímně oddaných věci, Kateřina Breškovskaja byla jednou z nejpozoruhodnějších. Byla členkou v řadách revolučních již v době teroru a stejně byla nadšenou pracovníčkou i v době, kdy změněn byl způsob agitace. Breškovskaja byla rozenou vypravěčkou. Dovedla vypravovati tak živě, že uchvátí každého. Měla velký vliv na ty, mezi kterými pracovala. Když

JÍZDA NA SLONU PRO VÁLČNOU DOBROČINNOST.

Pani William K. Vanderbitlová ml. (na pravo) a paní Charles R. Dillinghamová projíždějí se na slonu skrze ulice New Yorku, kde pořádána byla slavnost ve prospěch válečných dobročinných úkolů americkými umělci a členy společenské smetánky v New Yorku.

byla poslána na Sibiř, asi před desíti roky, policie neměla proti ní zcela žádných důkazů. Byla nepřítelkyní současného režimu a to bylo dostatečným obviněním.

Jedním z prvních činů prozatímní vlády bylo uznání rovnoprávnosti politické právě tak jako společenské žen s muži před zákonem. Byl to čin vděku a kdyby prozatímní vláda jednala jinak, narazila by byla na silný odpor veškerého ruského lidu, který rovnoprávnost žen považuje za něco zcela přirozeného. Je mnoho nejistého v ruské situaci, ale jedna věc je jistá, že ženy v budoucím jeho osudech budou hráti důležitou roli a že svého hlasovacího práva budou užívati tak inteligentně jako muži.

Alexander Amfiteatrov napsal následující krásná slova o práci ruské ženy v smáhlých revolučních: "Po padesát let my v Rusku byli jsme zaměstnáni strháváním ohavné a lid potlačující stavby absolutismu. Strhávali jsme ji kamenem po kameni a odhazovali je. V této práci ruské ženy pracovaly vytrvale, první mezi sobě rovnými. Jak mnoho z nich bylo usmrceno padajícími kameny, jak mnoho jich zemřelo a jak mnoho jich bylo zmarčeno v tomto velkém úkolu!"

"Staré stěny jsou nyní v ruinách a je čas k zbudování nových. Můžeme my v takovém okamžiku zapomenouti jejich povzbudivé práce, jejich nadšení, jejich oddanosti, která neznala žádných mezí, můžeme vypuditi z našich řad ty, které tak často jsme následovali v odvážných podnikáních? Nikoliv! Tyto ženy konaly tak dobře práci v strhávání stavby absolutismu, že zajistily si právo podílení se na práci budoucí.

To byl duch, kterému dostalo se všeobecného sehvátání v paměti, když byly svatá hymna díky

byla zpívána v Kazanské kathedrále a kdy úspěšná rudá vlajka ruské revoluce pokloněna byla před obrazem Matky Boží na Nevském prospektě.

RAKOUSKÁ ŘÍŠE A MÍROVÉ SNAHY.

Jistý německý časopis nedávno prohlásil, že Anglie po dvakráte snažila se zjistiti stanovisko Rakousko-Uherska k míru. Prohlášení toto dlužno přijmouti s rezervou, ježto je mnoho příčin, abychom o něm pochybovali. Ale pravdou je, že různí rakouští vyslanci nalézají se v neutrálních zemích a zde snaží se přijíti do styku se zástupci spojenců, počítaje v to Anglii. Pokud je známo, jejich snahy až doposud nešetkaly se s velkým úspěchem.

Tito zástupci Rakouska při své práci neuvažují o tom, čím dnes Rakousko je. Celý svět ví, že Rakousko nalézá se úplně v područí Německa a že dnes takřka není možno činiti žádné rozdíly mezi Rakouskem a Německem, ale tito lidé to nevědí anebo staví se tak, jakoby nevěděli. Hlavní jejich snahou je učiniti zdání, že mladý rakouský císař je nabažen spjání s Prusáky, že obává se jeho důsledků a že ochotně by uzavřel mír na výhodných pro Rakousko podmínkách.

Zdálo by se přirozeným, že mladý rakouský císař chce odpoutati se od spjání s říši, proti které se postavil celý svět. Zdálo by se přirozeno, že činí vše možné, aby zaeholal sobě a svým dědicům trůn. Ale tu dlužno mít na paměti, že císař Karel vlastně není již pánem Rakouska. Právým pánem v Rakousku je císař Vilém, ať už jakkoliv mladý císař snaží se učiniti zdání, že je panovníkem svrchovaným. Vyjímaje armády, kterých je soustředěna proti Itálii, kaž-

dý rakousko-uherský pluk je postaven tak mezi německým vojskem, že nad ním mají kontrolu německí velitelé a nominální hlava rakouského vojska, císař Karel, není schopn podnikati ničeho na svou vlastní pěst.

Přicházejí zprávy, že mladý císař bouří se proti těmto poutům. Jedna depeše dokonce sdělila, že císař Karel prohlásil, že nařídí svému vojsku, aby složilo zbraň, nedojde-li k uzavření míru v červnu. Němci dobře vědí, že jejich mladému spojenci je nevolno. Ne-li pochybnosti o tom, že učinili již opatření proti takové možnosti. Je možné, že v takovém případě vyvolali by revoltu rakouských Němců proti císaři.

Habsburkové žili vždy ve světlé snu, anebo jak Bahr to povídá, vždycky postrádali smyslu pro skutečnost. Žádná dynastie neměla tak výhodných a slavných příležitostí v minulosti a žádná jich tak početile nepromeškávala. Pravdou jest, že Německo za pomoci Maďarů drželo Habsburky po posledních padesát let ve své hřsti a jakmile tato pouta se uvolní, říše rakouská se rozpadne. Německé vítězství ale na druhé straně mělo by v důsledku pozměnění Rakouska na vždycky.

Tyto germanisační plány byly dobře spředeny. "Střední Evropa" měla být uskutečněna za pomoci rakouského parlamentu, z kterého slovanská opozice měla být odstraněna vylovením Poláků do "autonomní" Haliče a zrcem Čechů tím, že německá úřední řeč všude byla by zavedená a Čechům znemožňoval by se jejich národní vývoj. Čechy, kteří tvořili by byly srdce této střední Evropy, měly být pogermanišováni. První náběhy k tomuto plánu učiněny byly ještě za života císaře Františka Josefa.

Bylo v úmyslu provésti všechny tyto "reformy" dříve, než bude svolán parlament. Císař Karel nebyl příliš nadšen pro tento plán, který zesnulý císař František Josef podporoval. Ale Němci v Rakousku se jej přidrželi a drží se jej do dnešního dne. Programy jednotlivých německých stran jsou odrazem tohoto záměru. Ale svolání parlamentu rakouského dle starého složení, tedy i s Poláky, do jisté míry učinilo čáru přes tento rozpočet.

Prusácký tisk ale začal podněcovati rakouské Němce k odboji. Tito obvinili císaře, že s národem německým jedná příliš shovívavě. Císař Karel snažil se je ukolovati a až doposud nečinil ničeho, co by zvýšilo jejich hněv. Tito rakouští Němci jsou nyní více Prusáky než Rakusy. Napjatý poměr mezi císařem a Němci zůstal.

Jestliže císař Karel nemůže získati své německé poddané v tak užitém opatření jako bylo svolání parlamentu po třileté nečinnosti, jak může očekávati, že získá jejich souhlas v mírovém vyjednávaní, které tito považovali by za zradu na Německu?

A bez rakouských Němců, bydlících v Horních a Dolních Rakousích, v Salmohradsku, Tyrolsku, Štýrsku, Korutanech a Vorarlberku, co je Rakousko? Jsou to Čechy a Morava, obydlené českým obyvatelstvem, jež je méně pro-habsburké nyní, po ruské revoluci, než kdykoliv před tím; Halič, která je polská a ruská;

Bukovina, který je ruská a rumunská; Kraňsko, které je slovenské a touží po spojení s Jihoslovany; jižní Tyrolsko, Terst a Pflnoř, kde je převaha italského obyvatelstva a Dalmacie, která je z 97 procent jihoslovanská.

Zbývají pak Uhry a Chorvatskem a Slavonskem a Bosnou a Hercegovinou. Slovácké okruhy na severu jsou pro spojení s Čechy a pro vytvoření neodvislé česko-slovanské říše. Rucinské části pak touží po připojení k ostatním ruským krajinám, nalézajícím se v mocí Ruska. Krajiny jihovýchodně od Aradu jsou rumunské se saskými a maďarskými ostrovy. Banát je rumunský a srbský. Chorvatsko-Slavonsko a Bosna a Hercegovina jsou slovanské. Zůstanou-li Maďaři věrni Rakousku, až provalí se lavina zhouby, je otázku, na kterou těžko dáti odpověď.

Kde tudíž rakouská dynastie nalezne opory ve svých smáhlých a jakou cenu mají její mírové snahy? Národové německí v Rakousku nepřejí si míru, kterým quibá monarchie zachována byla by ve starém svém složení. Takový mír znamenal by konec jejich trůně a znamenal by uvedení v míru velkých obětí, které přinesly pro svoje trůně a pro svoje štěstí. Tito národové odtrpěli Rakousku svoji pomoc v této válce a nepřijí si ničeho tak mnoho jako toho, aby Rakousko bylo poraženo, neboť nemají tehdy byla nádeje na splnění jejich snů. Vítězství Rakouska a Německa v této válce znamenalo by jejich zánubou. Znamenalo by upevnění moci a síly, která je v minulosti jenom tlavila a zotrfovala. Národové německí jsou proti separátnímu míru, stejně jako rakouští Němci, Slovany v Rakousku tuší, že separátním mírem nebyla by napravena velká bezpráví, jichž Habsburkové se na nich dopouštěli. Nepřejí si záehraní Rakouska. Rakouští Němci pak nepřejí si míru, poněvadž by tím bylo oslabeno Německo, s kterým po válce chtějí utvořiti mocnou unii. Takový je stav věcí v Rakousku.

Madý rakouský císař může si namalovati, že je panovníkem a velitelem svých věrných poddanců, ale Hermann Bahr, rakouský Němec, dobře řekl, že habsburští princové mají špatně vyvrtutý smysl pro skutečnost.

NEJVÍCE NENÁVIDĚNÝ MUŽ V SVĚTĚ.

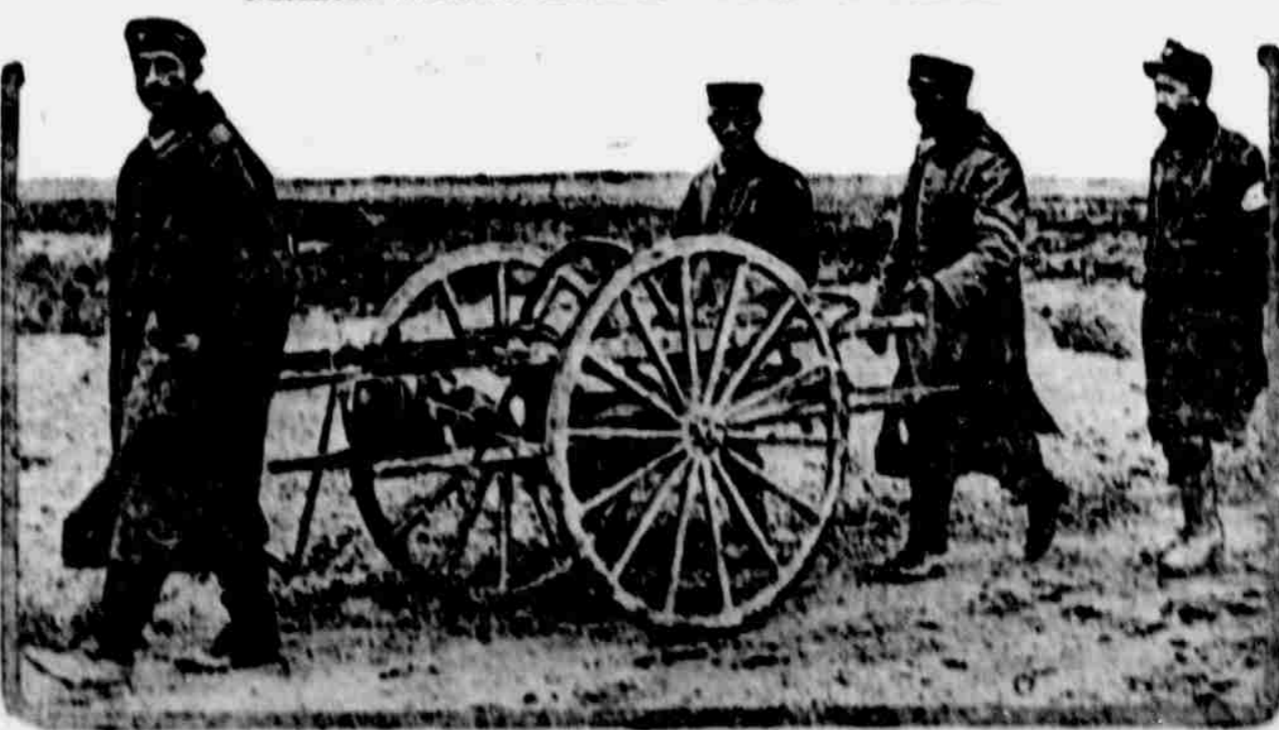
Mnozí trůni zbavení monarchové vypuzeni ze svých vlastních zemí, nalézli útulek a často i sedobné uvítání v jiných zemích. Anglická mabůlka útulku bývalému caru Mikulášovi a jeho rodině není ojedinelou v historii. Když král James Druhý přešl z Anglie, byl přijat sedobně francouzským králem Ludvíkem čtrnáctým a po neúspěšné své invazi do Irska žil jedenáct let ve Francii. Napoleon po svém pádu požádal Anglii, aby poskytla mu útulek, ale tato zamítla jeho žádost.

Tři pozdější panovníci Francie, Karel Desatý, Ludvík Filip a Napoleon Třetí, nalézli tu útulek. — Don Pedro, vypovězený z Brazílie, žil klidně po řadu let v Paříži. — Mladý Manuel Druhý, sesazený král portugalský, žije nyní klidně nedaleko Londýna. I značné nepopulární Milan, vypuzený ze Srbska, nalézl útulek v různých evropských zemích.

Kdyby německý lid rozhodl se zbavit Viléma trůnu, kam by se odebral? Anglie, oblibený útulek sesazených monarchů, je mu uzavřena. Anglie nezapomene na utrpení, které jí připravil, tak snadno. Paříž ráda zapomíná, ale tentokrát sotva zapomene na spustošení severních krajin. Jeho život, nechráněný vojskem, nebyl by bezpečným v Belgii, Republikánské Rusko jej nepřijme. Téměř celá latinská Amerika je proti němu. Ve Spojených Státech sotva byl by zálovcem. Jeho spjnutí, kterým připravil takové utrpení, sotva by jej vítali ve svých zemích. I Turecko, které dříve vítalo jej na svém území, neodvážilo by se zajistiti jeho bezpečí.

Žádný jiný muž nerozšířil válku tak daleko a žáduj muž není vinným a tak četných zločinů, z tak velkého žalu, utrpení, strádání a miserie. Kdyby vyloven byl z Pruska, nenalezl by žádného útočiště a byl by Ahasverem maderního světa.

NĚMECKÍ VÁLČNÍ ZAJATCI V PRÁCI VE FRANCII.

Na obrázku našem spatřujeme německé zajatce, pracující s vozíkem, na kterém dopravování jsou ranění do polních nemocnic ve Francii.